

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Ribnikar aretiran.

V petek, dne 11. maja je dobil tržni nadzornik ljubljanski in bivši deželni poslanec Ribnikar povabilo na sodnijo. Tam so ga takoj pridržali v preiskovalnem zaporu, češ, da bi sicer mogel pobegniti ali vplivati na priče. Zapri so ga radi septemberskih dogodkov.

Ker so se širile o ovaduhu razne vesti, je napredni deželni odbornik dr. Triller v ponedeljek, dne 13. maja v seji deželnega odbora interpeliral, kaj je resnice na govoricah, da je ovadil Ribnikarja **deželni odbor vojvodine Kranjske čez 3 leta in pol** radi dozdevne udeležbe pri septemberskih dogodkih leta 1908.

Dr. Lampe je potrdil, da je odstopil kot glavarjev namestnik »ex praesidio« dotični »materijal«, ki ga je sprejel iz občinskega referata, državnemu pravdnistvu. Občinski referent **dr. Pegan** pa je pojasnjeval, **da je na ukaz (sic!) deželnega glavarja preiskaval** »neka javna očitanja« zoper »nekega« funkcionarja ljubljanskega mestnega magistrata zaradi pristranskega postopanja ob preiskavi septembrskih izgrediv, zaslišaval pri tem »več oseb« in končno odstopil »materijal« deželnega glavarja namestniku.

Suha dejstva so torej ta:

Deželni glavar dr. Šusteršič je kot tak ukazal, zbirati obtežilni materijal.

Deželni odbornik dr. Pegan je ta materijal zbiral.

Namestnik deželnega glavarja, dr. E. Lampe je napravil ovadbo, to je, izročil nabrano »gradivo« državnemu pravdnistvu.

Državno pravdnistvo je radi podane ovadbe seve **moralo** nastopiti proti Ribnikarju.

Kaj nas uče ta dejstva, kaj lahko beremo iz njih?

Razlikovati moramo v njih momente visoke politike in osebne mržnje.

Visoka politika: čez slovensko ozemlje drži edina pot agilnega nemškega naroda na svetovni trg proti jugu. Enako dr-

ži čez nas edina pot umirajočega klerikalizma iz Rima proti Balkanu in Rusiji za slučaj, če bi mu nekoč tudi v Italiji končno odklenkalo in bi se kazalo upanje, da bi se dalo enkrat dosti okostenelo pravoslavje »zediniti«.

Slovenci zavzemamo torej tako važne dežele, da moramo paziti, **da ne postane važnosti njih lege naša nesreča.**

Na tem križišču obeh tokov je dvignil val na površje moža izredne častihlepnosti in prav poganske brezobzirnosti, dr. Šusteršiča. Ponavljamo: Križišče obeh struj je dvignilo tega moža tako visoko. Ni se dvignil sam. A ta mož stavi vse na eno samo karto. Naše poklerikalnjene, doslej zanemarjene in gospodarsko brezposlne množice mu ne morejo dajati potrebne domače, notranje opore. To oporo mu daje doslej vlada. Kakor hitro bi bili na vladi ljudje, ki bi ne bili mnenja, da je njegovo rodoljubje na odpoved edino zveličavna opora za realno državno politiko v sedanjih resnih časih na jugu, v tistem hipu bi se spremenil dr. Ivan Šusteršič, državni poslanec in deželni glavar kranjski v čisto navadnega kranjskega Janeza, dohtarja v Ljubljani. Ne smemo namreč pozabiti na razmerje med vlado in klerikalnim gospodarstvom.

Odkar je bil v Ljubljani vladni komisar na magistratu, se je vladna vera v edinozveličavnost klerikalnega domoljubja **znatno omajala**. Če bi se ta vera omajala še bolj, bi se znal večni ministrski aspirant, upravitelj kake bodoče nove deželne šolne uprave, kot rečeno, nenadoma pojanéziti, in karjere bi bilo konec. Te dni se pa vrši v Ljubljani tekmovalno streljanje gorskih ptic, katere se udeleži mnogo visokih oseb. Če bi se posrečilo izzvati demonstracije, bi se skrilo lahko klerikalne namere za tako firmo, da bi slava edinozveličavnosti klerikalnega rodoljubja zabliščala zopet v starem sijaju in vsi neklerikalci bi s svojimi protiklerikalnimi nastopi izgledali kot državni nevarni in vojaštvu sovražni element.

Jasno nam bo torej, zakaj je deželni glavar naročil to preiskovanje.

Osebna stran: Deželni glavar je dober psiholog: izročil je izvršitev tega posla dr. Lampetu, človeku, ki je kot nalašč ustvarjen za tako stvar. Z Ribnikarjem sta se v političnem boju, kot drugače ne more biti, srečala osebno. Kako sladko je krščansko plačilo za tista srečanja! Pribijamo, da se celo ljubljanskim Nemcem zdi to ovaduštvo nekoliko gnjusno. Ne pozabimo, da bi se končno še moglo razumeti, če bi Nemci naredili kaj podobnega. Toda celo oni vedo kot trezni računarji, da končno moramo oboji živeti in shajati med seboj, vedo, da je najbolje, da tako stvar preraste trava pozabljenja. Ne tako klerikalci, slovenski klerikalci.

A naš odgovor na to-le početje, na to ovaduštvo Slovence po Slovincu radi slovenskih demonstracij?

Za nobeno ceno se ne dati izzvati, da bi klerikalci dosegli svoj namen. Obenem pa pridno delati, da se pri prihodnjih volitvah izpodmakne tla ovaduhom, ki so v sramoto slovenskem imenu. To je edini stvarni odgovor. Vse razburjanje je zapravljanje sil. Spomnimo se na načelo kemika Ostwalda:

Ne zapravljajmo svojih sil, temveč porablajmo jih.

Navsezadnje tudi ljudje pri vladi niso slepi in toliko omejeni, da bi ne pregledali igre ljudi ovaduškega kalibra.

Eno naj bo pribito: **Sramota za nas Slovence, da nas predstavlja v javnosti družba takih ljudi, ki imajo sedaj v našem javnem življenju odločevati.** Naloga vseh, v resnici naprednih ljudi je, da to sramoto čim prej operemo, in upajmo, da je v nas še toliko zdravega jedra, da to izvedemo!

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

Razgled po svetu

Obrambna zveza malih narodov.

Takšno zvezo nameravajo osnovati v Parizu. Njen namen bi bil, da bi se poskrbelo za mednarodno zaščito malih, zatiranih narodov. V društvu nizozemskih prijateljev miru je njih vodja Pelissier pojasnjeval namen društva z besedami: Naše društvo hoče delati za mir, hoče slediti onim apostolom miru, ki priznavajo, vsakemu svoje pravo, ki vsaki narodnosti priznavajo pravico, da živi svoje življenje, govori svoj jezik, da se ohranijo in spoštujejo narodne šege in navade, da si ustvarijo svoje postave in svojo vlado, kakor jim prav kaže. Za ta gesla se hoče društvo bojevati.

Kdaj bo na svetu konec vojskovanja?

Na ladji »Titanic« se je vozil v Ameriko tudi angleški časnikar W. T. Stead. Ta je bil goreč zagovornik miru in navdušen nasprotnik oboroževanja in vojn. Pred svojim odhodom v Ameriko je spisal članek, ki je bil njegov zadnji članek. Tam pravi: Vse današnje oboroževanje in protiboroževanje je nevredno današnje civilizacije. Ako bi kdaj prišlo k notranji evropski vojni, ne bodo v nji odločevale armade in ladje — ampak lakota. V srcu Evrope je mnogo preveč ljudi, katerih vsakdanji kruh je odvisen od nemočenega prometa na železnici, paroplovnih zvez in bančnih kupčij — da bi mogla biti vojna dobojevana do konca. Milijoni nebojujučih, ki bodo vsled vojne brez hrane — bodo odločili vprašanje vojne. Kajti kdor nima kaj jesti, ta lahko postane divjak, počasi celo kanibal — kakor se tudi ubogljivi ovčarski pes, ako trpi lakoto, — izpremeni v volka. Ko bodo ljudje spoznali, da je civilizirani svet preveč сложен organizem, da bi se narodi mogli bojevati — ne da bi mase obsodili k smrti vsled glada — preneha vojna sama po sebi.

Brezuspešen boj pruske vlade proti Poljakom.

V pruskem državnem zboru je predložila vlada zakon: za okrepitev nemštva v nekaterih delih dežele. Sto milijonov naj bi dovolila država za nakup poljske zemlje. Že 26 let traja ta boj Prusov proti Poljakom. S kakšnim uspehom? V upravnem okrožju Allensteina je prešlo od leta 1906. do 1911. v celem 167 posestev v izmeri 14.857 ha iz nemških v poljske roke; Nemci so pa pokupili samo toliko poljske zemlje, da so vendarle izgubili v petih letih v celem 146 posestev v izmeri 8796 ha (15.886 oralov). Razven tega narašča na Pomorjanskem število pruskih državljanov nemške narodnosti.

Ponarejalci denarja.

Že dalj časa se je razširilo med ljudi zelo veliko tako dobro ponarejenega pa-

pirnatega in kovanega denarja, da je pred dvema mesecema razpisala avstro-ogrška banka nagrado 20.000 kron za tistega, kdor bi prišel na sled tem ponarejalcem. Sedaj prihaja vest iz Zagreba, da se je to posrečilo šefu kriminalne policije v Zagrebu Kopsi. Ta je namreč v Koprivnici na Hrvaškem našel pri nekem litografu na dvorišču polno vrečo papirnatega in kovanega denarja, pri nekem izdelovalcu orgelj v Križevcih pa štiri vreče kovanega denarja in vso pripravo za vlivanje denarja.

Madžarske volitve.

Kadar hočemo reči o kakih volitvah, da so se vršile izvanredno protizakonito, pravimo: »prav madžarske volitve«. Da ta naziv ni neupravičen, se lahko prepričamo iz sledečega slučaja: Najmanjši volilni okraj na Ogrskem tvori mestece Szék z okolico. Prebivalcev šteje 3386, med katerimi je celih 112 volilcev. Ti si volijo svojega poslanca v budapeštanski državni zbor ravnotako, kot drugi okraji z mnogo tisoč volilcev. To majhno število volilcev ima dve ugodnosti, za kandidate svojo in za volilce zopet svojo. Kandidat si tu vsled malega števila volilcev svoj mandat lahko kupi, vsaj mnogo lažje, kot v velikem volilnem okraju. Treba je kupiti kar 60 volilcev, in človek je madžarski državni poslanec. — Dobro se imajo pri tem seve tudi volilci. Ker je malo glasov, vsak glas lahko veliko odločuje. Zato je v Széku že navada, da volijo tam sploh le za denar; in sicer velja vsak glas 200 do 300 kron, na koncu volitve se pa plačuje za odločilne glasove celo do tisoč kron.

Letos 19. marca so imeli tu dopolnilno »volitev«, ki se je vršila tako-le: Nastopila sta dva kandidata, oba na program vladne stranke dela. Uradni kandidat je bil svak tamošnjega župana, neki Hatfaludy; samostojen kandidat je bil pa dr. Lang. Ta je pravočasno ukrenil vse potrebno. Najel je dobre agitatorje ter plačal navadno takso za glasove, tako da si je zagotovil večino med volilci. Hatfaludy je pa imel na svoji strani župana, najvišjo uradno osebo v občini, in zato tudi vse občinske notarje in druge vladne ljudi; zato si je mislil, da mu ni treba toliko plačati, ker mu mora mandat preskrbeti vlada. In res. Župan pokliče v občino škadron huzarjev, 40 orožnikov iz cele okolice in toliko pehote, da so prišli na vsakega volilca po 4 vojaki, oziroma orožniki. Ker pa ti ne volijo, temveč volilci, je bilo treba poskrbeti, da bi volila večina volilcev uradnega kandidata. Takšnih volilcev je bilo pa manj, kot volilcev, ki jih je kupil Lang. Kaj sedaj? No, Madžar si ni dolgo belil glave: župan je dal pred volitvijo kratkomalo »internirati« (to je: zapreti) brez vsakega vzroka Langa, njegovega očeta in najboljšega agitatorja. Ko pa še to ni dosti zaleгло, je dal poloviti in »internirati« še kakih 20 Langovih volilcev ter tako srečno dosegel, da

je dobil Hatfaludy 40 glasov, Lang pa »samo« 36, in bil je Hatfaludy proglašen za izvoljenega. Potem je odšel župan na dvorec, kjer je bil Lang s svojimi volilci »interniran«, se opravičil, da se je pripetilo »malo nesporazumljenje« ter vse izpustil. Naši klerikalci torej pri volitvah še niso dosegli vsega, kar se da.

Nova katoliška sekta na Poljskem.

Duhoven Bortkijewič je ustanovil v Varšavi na Ruskem Poljskem novo katoliško sekto. Po njenih pravilih duhovni ne pobirajo nikake štolnine in ne jemljejo niti stalne plače niti prostovoljnih darov. Duhovska služba naj bo samo častna služba in zato prejetje kakršnekoli nagrade zanj ni dostojno duhovnika. Duhovnik naj si služi svoj vsakdanji kruh, kot vsak drug človek, bodisi s pošteno obrtjo, kmetovanjem ali pod. Čas čez dan naj porabi za svoje delo, šele zvečer po delu se smejo verniki shajati k molitvi. Tudi podeljevanje zakramentov, obredi, in verouk se ima vršiti zvečer. Nova verska sekta za sedaj nima več členov, kot kakih 400, in dvomimo, da bi jo s takimi nauki o trdem delu čakala kakšna posebna bodočnost med — duhovni.

Vsem je živo v pomenu velikanska nesreča, ki je zadela ladjo »Titanic«, ki je bila največja na svetu. Toda gradi se že ladja »Imperator«, ki bo še večja kot je bil potopljeni »Titanic«. Slika nam kaže »Imperatorja« v primeri z ladjo jadernico »Santa Maria«, na kateri je Krištof Kolumb leta 1492. našel Ameriko. Prava orehova lupina v primeru z modernim velikanom. Tembolj moramo občudovati Kolumbovo junaštvo in navdušeno prepričanje, da se je podal s tako malo ladjo čez morje v takšno stran, kjer sploh ni vedel, če naleti na kako deželo ali ne,

Iz Šenčurja pri Kranju ali obsojeni kler. visokošolci.

Zvestim »Domovim« bralcem bo gotovo še v spominu, da smo pred par meseci pisali na tem mestu o boju za upravo naše v jedru napredne občine, katero pa da so s silnim pritiskom in le z **neznatno večino glasov** prisvojili klerikalci, in sicer s pomočjo glasov tujih občanov. Kako pa, da so prišli do teh glasov, je povedal v neki gostilni v Olševku neki klerikalni študent iz Predaselj, ki je bil pri klerikalnih lumparijah zraven, češ: »Permejkršenduš smo goljufali, pa nam ti hudiči nič ne morejo!« Če smo jim pa kaj mogli, ali ne, o tem so pred nekaj dnevi poročali napredni slovenski dnevniki: pred deželnim sodiščem v Ljubljani so bili te dni obsojeni radi goljufije pri naših občinskih volitvah klerikalni visokošolci Jakob Basaj iz Suhe na sedem dni in bivši lemenatar klerikalni visokošolec Jakob Sajovic s Predaselj na deset dni zavora, oba člana katoliško - klerikalnega visokošolskega društva »Danica« na Dunaju. Z njim vred gresta na štirinajstdnevni ričet neki Klein-dienst z Velesovega, neugnani klerikalni agitator in jerušev bratec, pa desna roka in sosed šenčurskega klerikalnega župana Janeza Blagneta p. d. Martenka neki Urbančič, ker je klerikalnim goljufom dal svojo hišo na razpolago. In ti verni učenci Kreka in Lampeta so svojo goljufijo opravičevali pred sodnijo s **pijanostjo!** Naše iskrene čestitke vrlim učiteljem in še vrlejšim učencem na krasnih uspehih, o katerih pa seveda klerikalno časopisje molči kot grob — garantiramo jim, da niso zadnji, **ti so šele prvi!**

Sedanji klerikalni občinski odborniki so se po večini silno pehali za odborniške stolčke in z vsemi mogočimi obljubami futrali svoje volilce. Toda, kaj so tekom pol leta storili? **Nič!** Pardon, nekaj so pa le ukrenili: uskoku Martnjeku, svojemu županu so skoraj **potrojili plačo!** Delo klerikalnega odbora se torej kaže v tem, da skrbe svojim somišljenikom za povečanje naklad in ričet! Zares občudovanja vredno delo za ljudstvo!

Ampak nekaj moramo pribiti: klerikalci so zato zavladali svojo po celi deželi, da skoro po celem Slovenskem, ker tako vkup drže, **ker ne gledajo kdo, ampak samo kaj in kako,** mi bomo pa navzlic vsi svoji poštenosti in pravični svoji stvari tako dolgo spodaj, dokler ne bomo istega storili. **Povedati, kaj hočemo in se za tem ciljem strniti v organizacije, vsi za enega, eden za vse in to brez vsakega ozira, to je edina pot iz zagate.** Dokler pa tega ne storimo, le na vsako klerikalno breco ponižno recimo: »Še premalo nas dajete!«

Rekel sem, da je klerikalna stranka propala, to je ničvredna stranka. Da se pa ne bo reklo, da je to samo kar tako tja

vržena beseda, **se sklicujem na sodišča,** ki imajo vsak dan več dela s klerikalci in na zapore, ki jih bolj in bolj napolnjujejo klerikalni goljufi. Opozarjam samo na volilno sleparijo klerikalca **Kregarja** in kompanije v Ljubljani, ki se že več let vleče in o kateri bo v kratkem govorila celjska porota; opozarjam na klerikalno volilno goljufijo v **Prečni pri Novem mestu,** kjer so vtaknili klerikalnega župana kar enostavno v luknjo, dalje na župnika **Žužka v Kopanju,** ki je moral iti za teden dni na ričet, ali na **župana Andolška** itd. In če pomislimo, da je samo slučaj, da pride stvar na dan, in še bolj redek slučaj, da se stvar izroči sodniji, potem smemo mirno reči: ako bi se izročili vsi taki slučaji tekom zadnjega leta brez pardona sodniji, bi sedelo danes najmanj **tri četrtine klerikalnih zaupnikov kot goljufov za vratni ječe!** Toda že samo ti dosedaj navedeni podatki nam jasno kažejo, da postaja slovenska ljudska stranka čimdalje bolj straniški kanal, klocka, v kateri se zbirajo odpadki slovenskega naroda, stranka, ki si hoče s **sodniskimi dokazi priposestvovati značilno ljudsko označbo: stranka ljudskih sleparjev.** In to ni kar tako tja vržena beseda, to je **dejstvo,** ki ga trezni možje vsak dan bolj spoznavajo in klerikalci z dejanji dokazujejo.

Boli nas srce, ko vidimo toliko svojih rojakov postajati žrtve par oholih in samopašnih klerikalnih generalov, katerim kosti narodnih mučnikov; trezni možje so to smer klerikalne stranke že naprej prav; kar naš je pa poštenih, dobro mislečih in narodno čutečih Slovencev, pa boje mar le njih slavohlepnost in žep, pa magari če pelje ta pot čez trupla rojakov, čez mo že vedeli, kaj je naša dolžnost!

Napreden šenčurski občan.

Slovenija

Držimo škofa za besedo.

V 5. številki »Ljubljanskega Škofijskega Lista« z dne 24. aprila t. l. piše škof Jeglič dobesedno to-le: »**Kar mogoče malo bremen nakladati ljudem v denarnem oziru. Povsod naj velja pravica, ne — politika; nikdar ne krivih potov, ljudi ne žaliti, ne rabiti osebnosti. Ne pravi se moderno pridigati, ako se na prižnici politizira, ali se prebirajo časniki.**

Moderno pridigati se pravi, **pridigati času primerno, z ozirom na vero in nrvnost.**« — Kmetje, primimo in držimo škofa za njegovo besedo. Kakor hitro bo kje na kakšni prižnici govor o politiki, mlekar-nah, posojilnicah, zmerjanje in zabavljanje mesto božje besede, **takoj sporočimo to škofu Jegliču, da bo videl, da tam njegovih besedi duhovščina ne vpoštevata in da dobi priliko narediti red.** Za taka sporočila zadostuje naslov: Knezoškofijski or-

dinarijat v Ljubljani. Ob enem sporočite to tudi »Slov. Domu«.

Tekmovalno streljanje gorskih polkov.

Od dne 17. do 24. t. m. bo Ljubljana polna odličnih gostov. Tiste dni se vrši namreč tekmovalno streljanje z zelo mnogovrstnim vspehom. Prireditve se udeležijo razen častnikov tudi razne visoke osebe, n. pr. ces. vis. **nadvojvoda Friderik** in **nadvojvoda Evgen s soprogo, domobranski minister in general pelote plem. Georgi, korni zapovednik fcm. baron Leithner** itd. Dne 23. priredi častnikom na čast Glasbena Matica slavnostni koncert, ki se ga udeležijo tudi nadvojvoda Evgen in Friderik. Dne 19. maja bo na ljubljanskem gradu umeten ogenj. Ves čas bo seve cela vrsta koncertov vojaških godb. Za najboljše strelce so pripravljena različna darila, katera so dale razne korporacije, med drugimi ljubljanska občina in dežela. — Da je podobna prireditve za Ljubljano velikega pomena tudi z gospodarskega stališča, nam ni treba posebej omenjati.

s **Reformni srednješolski zavodi in naši odnošaji.** Pod tem naslovom pričnemo priobčevati temeljit referat o namenu realnih gimnazij in pravicah tovrstnih absolventov. Ker je edinole naša dežela še brez reformnega srednješolskega zavoda, opozarjamo občinstvo na tozadevno razpravo, da jo pazljivo prečita. Koncem maja bi se potem sklical shod vseh, ki se za to zadevo zanimajo (predvsem pač starši), da se da prilika tudi naši javnosti, zavzeti svoje stališče nasproti novim srednješolskim tipom. To čtivo priporočamo zlasti staršem, ki bodo imeli prihodnja leta otroke za srednje šole. Starše bo gotovo zanimalo strokovno obvestilo, kaj lahko postane, kdor ima gimnazijo, kaj realec. Posebno realke smo zanemarjali. Kmečki starši naj bi dajali sinove raje na realko in potem na kmečko visoko šolo, ali pa v gospodarske akademije, ne pa samo za »gospode« in uradnike.

s **Ni težko uganiti,** zakaj se je Kolinska kavna primes tako zelo priljubila vsem slovenskim gospodinjam. Predvsem zaradi svoje izvrstne kakovosti, ki ji po pravici prinese sloves najboljšega kavnega dodatka. Kava, ki ji je pridejana Kolinska kavna primes, je najboljša in jo vsak najraje pije. Kolinsko kavno primes pa imajo slovenske gospodinje tudi zato tako rade, ker je pristno domače blago. One namreč prav dobro vedo, da je narodna dolžnost vsake slovenske gospodinje, da kupuje samo pristno domače blago in s tem podpira domačo industrijo in deluje na ta način tudi ona za gospodarski napredek slovenskega naroda. Vsaka slovenska gospodinja mora smatrati za svojo narodno dolžnost, da kupuje samo izvrstno in pristno domačo Kolinsko kavno primes.

o Ljubljanska okolica o

Velik požar v Tomačevem.

Zadnje čase je zadelo ljubljansko okolico že toliko nesreč, da bo treba skoro že kar otvoriti poseben oddelek za ta poročila.

V nedeljo 12. t. m. je izbruhnil po 9. uri, ko je že skoro cela vas spala, v Tomačevem hud požar, ki je napravil po dosedanjih cenitvah kmetom **čez 100.000 K škode**. Začelo je goreti na Smrajčevem podu. Ker je vlekel hud veter, se je požar razširil z grozovito naglico. Na eni strani je prišel požar do cerkve, ki se je že skoro užgala, na drugi pa do roba, pod katerim leži ostali del vasi. Na srečo je tam precejšnja razdalja in gozdiček, kar je požar zadržalo.

Pogled na požar je bil z ljubljanskega polja žalosten — veličasten.

Na lice mesta je prišlo takoj več požarnih bram; naj omenimo, da so bile ves čas pri gašenju požarne brambe iz **Dolnjega Beričevega, Dolskega, Kašlja in Zaloge**, čeprav so vse zelo oddaljene; dalje so bila društva z **Ježice, Most, Dravelj, Vižmarji, Črnuč in Šmartnega ter ljubljansko s svojo parno brizgalno**. Vrlo so pomagali tudi Ljubljančani in vojaki, med njimi posebno topničarji, katerih je bilo **nad sto mož**. Hvala vsem tem vrlim fantom! Gašenje je otežkočalo pomanjkanje vode. Šele parna brizgalna je napeljala eno cev do prve sosedne brizgalne na 400 m in drugo pa iz Save naravnost na pogořišče **na 900 metrov**.

Popolnoma vse pogorelo je gospodarjem: **Smrajcu, Rodetu, Vodinu, Makonu, Martinovcu**, obema **Zajcema, Klancu in Nadluzetu**. Razven tega je zgorelo več **kot 20 gospodarskih poslopij in mnogo manjših stvari** (kozolcev, šup itd.).

Zgorela je tudi brizgalna iz Stožic. Vetrer je potegnil proti nji. Dva gasilca, Miho Sitarja in Janeza Sinčeta so potegnili izpod nje **zelo nevarno opečena**. Razen tega so bili **hudo poškodovani gasilci**: **Ivan Bizjak, Fran Persin in Janko Naglič**. Vsi ti pač zaslužijo, da jih imenoma navedemo tu v listu, ker so zaslužili to javno pohvalo s svojo dejansko ljubeznijo do bližnjega.

Tudi **človeško življenje je zahteval požar**. Na vdovo **Marijo Markovo** je padel goreč tram, da je drugo jutro ob 8. **v bolnici umrla**.

Vsem ranjencem je požrtvovalno pomagal v prvi sili gosp. dr. **Rus**.

Kdo je zažgal, se še ne ve. Sumijo, da je bilo nalašč zažgano.

Vse obsodbe so pa vredni tisti kmečki fantje, ki so jih morali orožniki z nasajenimi bajoneti siliti, da so pomagali gasiti. Eden izmed njih se je izrazil, da si ne bo radi ognja **mazal mašne obleke**. Radoved-

ni smo, ali pri Bogu zaleže več tak neusmiljen človek v **»mašni«** obleki, ali **zlatu, požrtvovalno srce v raztrgani obleki**, in kdo je v nedeljo boljše častil Boga, ali ti mladi fantje s svojimi mašnimi oblekami, ali pa gasilci, ki so svoje življenje izpostavili bližnjemu v pomoč. Takšni ljudje pač delajo samo sramoto našemu kmečkemu stanu.

Ij **Vse državne izpite iz pravoslovja** je dovršil na graški univerzi gosp. Venceslav **Polak** iz D. Mar. v Polju pri Ljubljani.

Ij **Telovadno društvo Sokol v Št. Vidu nad Ljubljano** priredi v nedeljo, dne 19. majnika t. l. svoj prvi letošnji društveni izlet v kroju in sicer iz Št. Vida čez Medvode, Vikerče, Tacenj, Brod, kjer je kratek odmor. Odhod točno ob pol 2. popoldne. Zbirališče telovadni prostor pri bratu **Kratkyju**. Vsi bratje in prijatelji društva ste najljubše vabljeni na ta zlet.

Ij **Št. Vid nad Ljubljano**. Učiteljstvo naše šole priredilo je pred kratkim otroško predstavo v Št. Vidu z namenom, da ista donese čisti dobiček, za katerega naj se nabavi nov šolski harmonij. Tako vsaj so pripovedovale gospodične učiteljice, ki so nabirale ob razdaji vabil prostovoljne doneske. Umevno, da se pri tem delu niso umikale naprednih hiš, ker naprednjaki imajo več zmisla za razvoj šole, bodisi že v enem ali drugem oziru, zato so tudi radi prispevali za tak potreben sklad z namenom, da se šola čim preje primerno opremi. To je prav, in je pozdravljati. Neumestno pa je, da se takim prireditvam učiteljstva in šolske mladine hoče dati političnih potez, kar se čita v **»Domoljubu«**. Mi smo namreč mnenja, da politika pač ne more sezati v vrste ljudske šole obiskujočih otrok, učiteljstvo pa naj politično živi kakor hoče, nikakor pa ne pri priredbah šolske mladine. Upamo, da bode šolsko vodstvo razumevalo in v prihodnje preprečilo taka neumestna poročila v klerikalnih listih ob priredbah šolske dece, ker taka poročila pač niso vzgojevalna, še manj pa primerna, če se preje iščejo **prispevki brez ozira na politično naziranje darovalcev**.

Ij **Št. Vid nad Ljubljano**. V **»Slovenskem Domu«** smo poročali, kako vzoren nered vlada v farovski hranilnici v Šent Vidu, in na to opozoril pristojno oblast. **»Domoljubovega«** dopisnika je notica tako pogrela, da jo je dal ponatisniti v **»Domoljubu«** in se skliceval na hranilnični odbor. V zadnji številki **»Domoljuba«** pa je vso zadevo rešil dopisnik sam, hranilnični odbor torej ni imel nič opraviti. Res lep red, prav tak, kot pri ostalih klerikalnih podjetjih v Št. Vidu, kjer ima Zabret besedo. Čudno pa, da nam ne vpošlje popravka, ker smo mu očitali, kar je po zakonu prepovedano, pričakujemo od dopisnika jasnega odgovora, in še enkrat apelujemo na pristojno oblast, da napravi pri hranilnici red, da se ne bode delala s takim ravnanjem krivica in nevarnost vlagateljem in

članom, ker tem je vendar odgovoren tudi Zabret, če se mu zaupa premoženje posameznikov in denar.

Ij **Št. Vid nad Ljubljano**. Iz Dravelj se nam piše. V pašaliku Zabretovega župnikovanja je naša vas pač najbolj občutila krščanski vzgojevalni sistem našega župnika. Prvo polje, kamor se je vrgel že kot kaplan, s podvojeno silo pa, ko je postal župnik, je bila naša vas. Vse mu je bilo na poti, občinska uprava, gasilno društvo, gostilne, Čitalnica, prav vse, in začel je reorganizirati po svoje, seveda kot župnik na krščanski podlagi. Hotel je potom svojih privržencev doseči v vasi absolutno nadvlado, toda ni se mu posrečilo, do danes **še ni dosegel nič**. Člani gasilnega društva so nadležneža postavili od kap, prav tako je storila občina, naravno, ker mu ne zaupa. Nekaj pa je vendar skušal doseči, ker je povsod pogor, omislil si je v Dravljah svojo gostilno. Kupil je v ta namen hišo pri Mihelnu, seveda ne na svoj račun, temveč na račun porokov štirih draveljskih kmetov, ki so mu zaupali, ko jim je obljubil, da je to poročstvo le za par mesecev, da se vsa stvar uredi, nakar se odvežejo poročstva. To se pa do zadnjega časa ni zgodilo, poroki še vedno žirirajo, dasi je poteklo po tem že poldrugo leto. Začelo jih je skrbeti, ker dohodkov ni, izdatki za obresti pa naraščajo. Radi bi se poročstva znebili, ker pa to ne gre tako lahko, skušajo nekateri s tem, da bi mesto sebe dobili druge poroke, tako je eden izmed porokov nadlegoval in silil draveljskega kolarja, da naj prevzame poročstvo mesto njega. Mož je bil seveda toliko pameten, da tega ni hotel storiti, češ, če ni nevarno, si ti lahko, če pa je nevarno, pa tudi ti lažje potrpiš, ker ti je oče denar zapustil, jaz pa moram istega z lastnimi rokami prislužiti. Prav je imel. Kot rečeno, gostilno je hotel imeti užpnik, ker pa na svoje ime ni mogel iskati koncesije, dobil si je v ta namen nekega Brenka, ki je pri pristojni oblasti prosil za gostilniško koncesijo. Krajevne korporacije so se seveda izrekle proti podelitvi take koncesije, ker je v Dravljah dovolj za gostilne sposobnih ljudi, katerih eksistenca pride v takem slučaju v poštev, župniku pa na dohodke iz gostilne pač ni treba računati. Toda ni odjenjal, po prvi zavrnitvi se je prošnja ponovila in okrajno glavarstvo je, pod znanim vplivom gostilniško koncesijo podelilo. Velikansko veselje je tedaj zavladovalo v klerikalnem izraelu, praznovali so zmag, župnik je dosegel, kar je želel, gostilno v Dravljah, bil je tako ponosen na to zmag, da je lepega dne kar enakostavno ti-stega Brenka, na katerega ime je koncesijo izposloval, kratkomalo odslovil in si dobil novega najemnika, Brenk se je moral, hočeš, nočeš, izseliti iz gostilniške hiše nazaj v soje stanovanje, kjer seveda kot mizarski mojster lažje izhaja kot župnikov gostilničar. Toda joj, v svesti si svoje zmage, je prečastiti izgnal Brenka, misleč,

da ga ne bode več rabil, stvar pa se je hipno spremenila. Rekurzu, kateri je bil vložen proti podelitvi gostilničarske koncesije župnikovemu birtu Breku, je c. kr. ministrstvo na Dunaju ugodilo ter razveljavilo sklepe ljubljanskih oblasti. Župnik pa je zopet brez koncesije. Radovedni smo, katerega Brenka bode sedaj poslal v ogenj po kostanj, oziroma ako bode sedaj farbal oblasti, da pride do zaželjene koncesije. Javnost je mnenja, da **gostilne ne spadajo v župnikov delokrog**, in upamo, da bode to sprevidela tudi politična oblast in župnika poslala nazaj h Kristusu kralju, kakor želi prevzvišeni knezoškof.

o Dolenjske novice o

d Podružnica družbe sv. Cirila in Metod za Cerklje-Čatež priredi v nedeljo, dne 19. maja 1912 ob 3. popoldne veselico pri gosp. Martinu Radaju v Cerini pri Čatežu na prostem. Vspored: 1. Srečolov. 2. Petje narodnih pesmi. 3. Menežarija in muzej. 4. Ciganka. 5. Prosta zabava, domača godba in ples. Vstopnina prosta. — Ker je čisti dobiček namenjen drugi polovici obrambnega kamena, se prostovoljni prispevki hvaležno sprejmejo.

d Javno vprašanje c. kr. poštne ravnateljstvu v Trstu. Že mesec dni so na pošti v Jesenicah ob Savi uradne ure od 8. do 1. popoldne in od 2. do 5. popoldne. To izpremembo seveda smo zvedeli iz ust poštaričine strežnice. Večina faranov pa ne vé nič o tem in se drži starega reda; zato pa gre mnogo strank tudi domov, ne da bi bili svoj posel opravili, ako pridejo na pošto po 5. uri. Prosimo torej slavno c. kr. poštno ravnateljstvo, da obvesti c. kr. poštarico Veselič, da ima pribiti na poštna vrata kot javni urad, tiskovino, ki pove uradne ure. Sedaj ni niti starega, niti novega napisa uradnih ur. — V Jesenicah, ob Savi, v maju 1912. — **Več faranov.**

d Iz Št. Vida pri Zatičini. Ustrelil je v prsi z revolverjem 19letni Mihael Mahne iz Temenice posestnika Antona Grabljeva iz Grma pri Št. Pavlu brez prepira dne 5. maja zvečer v daleč naokrog znani gostilni v Štorovju, kjer so vedni prepiri in tepeži, kjer se shajajo sami bojaželjni pobalini. Zato pa pošteni možje in fantje, pojdite raje v mirne gostilne na kozarec vina ter ste vsaj tam življenja varni. Nesrečneža so prepeljali v bolnico v Kandijo, zločinca pa v zapor. Zato tudi prosimo slavno c. kr. orožništvo, ki je tako blizu, da bi se nekoliko oziralo na omenjeni kraj, da ne bi bilo cele noči toliko razgrajanja in da bi ne bilo potem toliko tožb in preprirov. **Očividec.**

d Iz Trebnjega. Tam doli, v Dol. Nemški vasi, koder hodimo mi Trebanjci v svoje vinograde, stoji že na koncu vasi ob cesti, bela, lična hišica. Tu notri kraljuje pobožna Lisjakova Tona s svojo in Marijino hčerjo Minko, ter z 18letnim sinom Ferdinandom. — Ta zadnji je silno zaslu-

žen Čuk, kajti brusil je pete od vasi do vasi, od hiše do hiše, predno so stlačili skupaj vegasto trebanjsko čukarijo. — Pa tudi na politične shode se je štililo, agitalo ter podpisovalo glasovnice to srborito otroče, kajti imelo je zaslonbo pri kaplanu Noču, s katerim sta bila (in sta še) tako debela prijatelja, da so si ljudje že mäsikaj šušljali med seboj, kakor svoj čas v Št. Janžu. Kar naprej sta bila kupaj, v farovžu in zunaj; kadar se je kaplan Noč kam peljal, vlekel je seboj Lisjakovega Ferdinanda. Vlačil ga je seboj po Gorenjskem, Koroškem in drugod. Ko pa je enkrat »Slovenski Dom« zabrusil temu pobalinu v obraz, da je »kaplanova ljubica«, je ta izginil. Menda ga je spravil Noč v Samassovo livarno v Ljubljani. Kar pride nekega dne iz Ljubljane pismo, naslovljeno na 13letno Julko, hčer vdove Zurčevke, ki ima trgovino in gostilno v Dol. Nemški vasi. Pismo je pisal Lisjakov Nande tako:

Draga mi Julka!

Ko se zadnjič nisva nič menila, Ti pa sedaj zapišem par vrstic. Pa saj že lahko veš, da ne bo drugega, kakor »fehtanje«, zase in za mamo, ker so res reva. V nedeljo so imeli 70 kr., pa so od teh dali meni 1 K. Lepo te prosim, dai jim kakšno krono. Sedaj bo zopet treba meni »gate« za poletje. — Kadar boš mogla, pa odreži za kake troje, najboljše kotonine, bele, pa Minki dai še kaj zame. Ti si še predstavljati ne moreš, kako je po svetu. Saj veš, da greš še v Trebnje nerada brez soldov, kaj šele v mestih. Če bi le ti bila na moji poti, bi mi potem že vedela pomagati. — Raje dai meni ali pa mami, kakor drugim, ki ti nobene hvaležnosti ne izkažejo, jaz pa vedno molim zate. Torej le preskrbi kaj!

Pozdrav!

Nande.

Pismo je prišlo v roke matere, potem orožništva in slednjič sodnije. Preiskava je dognala, da je Lisjakova trojica že več let skrivoma pritiskala na ubogo otroče, da je to doma kradlo denar in blago ter nosilo tem ljudem. In zaropotalo je: tretjerednica Tona je dobila 5 tednov, Marijina devica Minka 5 tednov in Čuk Nande 3 tedne, ker je samo molil za Julko. Ker pa je ta trojica silno pobožna in rada izpolnjuje cerkvene zapovedi, se jo je gospod sodnik usmilil ter ji dovolil, da se sme po enkrat na teden postiti. Takrat pa si bosta lajšala Čuk Nande in kaplan Noč po brezžičnem brzojavu med farovžem in gradom svoje srčne boli. — Da pa ne bo mislila ta čedna trojica, da je z zaporom že vse odpravljeno, odločila je sodnija, da se mora plačati Zurčevki 150 K odškodnine. Trebanjskim Čukom in marinaričam pa kličemo: »Dober tek!«

d Iz Tržišča na Dolenjskem. Ko sem se vračal iz Polja proti domu, sreča me na poti mal fant, ki je hitel v šolo, in me na-

govori: »Stric, kje pa ste bili?« »Na Polju,« mu odgovorim. »Veste, kaj novega? — ne? — Veste stric, župnik je dal spet jajca v cajtenge. Pravijo, da se ležejo Sokoli v Tržiču in da so sami klopotci, pa ko bi imeli Sokoli tako kokljo, kakor je naš župnik, pa bi ne bil nobeden klopotec. Ta koklja je tako pridna za valjenje, da pozabi tudi na svoja stanovska opravila. Veste stric, v nedeljo bodo imeli v farovžu tombolo, je že to kdo slišal? Kaj ne, stric, čez par let pa v cerkev, kjer je več prostora, saj pravi župnik, da kar bodo razvezali, bo tudi v nebesih razvezano. Veste stric, sem slišal, da je naš župnik iz Ajdovce, no, pa že mora biti (koze so pa le sirote). Veste stric, to se ljudem najbolj zgraža, ki pravijo, da bo imel Platiščetav fant neko predavanje, ki ga vsi poznamo, kaka luč je, ker drugega se ni učil, kakor krave pasti. Veste stric, meni se to tudi neumno vidi, pa so mi župnik kroj kupili za orla, pa še kaj — šparkasa nam navije ušesa, zato moramo biti poarepni, ako bi ne bili, nas precej obterjajo. Stric, meni se v šolo mudi, pridem drugi teden zopet tod, ako bode tiho, vam bom še veliko povedal, kaj hinterladarce delajo, Marijine družbarice, in kako smo se včasih v farovžu zabavali. Z bogom stric!« Tako mi je pravil dečko.

Napreden kmet.

d Vrh pri Št. Jerneju. Blagorodni gospod urednik! Nisem imel dosedaj še prilike pisati v vaš cenj. list »Slovenski Dom«, še manj pa v kak drug časopis, ker se ne pečam z nobenimi takimi stvarmi in pustim vse pri miru. Da sem pa naročnik vašega lista in ga tudi z veseljem čitam, ker vse odkrito pove, je pa moja briga, zato si tudi ne dopustim odkogarkoli predbacivati ali blatiti z imenom »liberalec«, kakor se je to slišalo od tukajšnjih članic Marijine družbe. Tiste Marijine hčerke, katerih imena še danes zamolčim, so v svoji podpihnjeni gorečnosti njih sovrstnicam naravnost zapovedale, da ne smejo iti več v mojo gostilno, ker je liberalna in sem jaz liberalec, in če bodo še hodile, bodo iz Marijine družbe izbrisane. Ta bojkot se je pričel pri tistih starih devicah in voditeljicah, ki hodijo vedno k spovedi in vsak dan k obhajilu, dasi jih je Marija bolj žalostna kakor vesela. Kako pa tudi, ko v svoji veliki bogomolnosti in hinavski pobožnosti ne znajo drugega, kakor obrekovati svojega bližnjega, dasi bi bilo bolje, da bi se te stare, nesrečne device spomnile življenja svoje mladosti in bi zanj po-koro delale, namesto da svoje mlajše tovarišice uče zahrbtnega hinavstva in obrekovanja poštenih ljudi. Te hčerke Marijine imajo svoja gnezda v vasi Razdrto in Dobravca, od koder širijo svojo peklenko zlobo in udrihajo po vseh mirnih in poštenih ljudeh, ki nikomur nič žalega ne store. Radoveden sem, kdo je tisti, ki jih tako lepo uči. Ali vas, nepoštene obrekovalke, uči to vaša krščanska ljubezen do svojega bližnjega? Ali vam vaši Kristu-

sovi namestniki tako zapovedujejo? Ali ne poznate zapovedi onega, ki je učil ljubezen in bratstvo: »Ljubite svojega bližnjega kakor samega sebe?« »Gorje podpihovalcem in dvojezičnejem!« Človeka, ki se s poštenimi rokami trudi za življenjski obstoj, preskrbeti sebe in svojo družino in hoče mir, ga te ne bodijo potreba, na nepošten način blatijo pred ljudmi, in mu hočejo škodovati na njegovi zasebni lastnini, da odvrta ljudi v gostilno. Ali se ne sramujete takega dejanja?! Nimate nič poštenja v sebi? Fej! Ni mi potreba iskati več dalje v tem listu zadoščenja, ampak storil bom svojo dolžnost s tem, da bom tiste nepoštenne obrekovalce mojega imena in moje gostilne prihodnjič **tiral pred sodišče**, kadar se jim bo še zljubilo širiti tako govorico čez mene. — Vrh pri Št. Jerneju, 13. maja 1912. — **Jožef Jenškovič**, gostilničar.

d **Iz Velike doline pri Jesenicah na Dolenjskem.** Pred kratkem smo brali zopet dopis o župniku Gnjezd, katerega je objavil »Slovenski Dom«. Dopisnik iz sosedne fare je vendar ožigosal nekoliko tudi jeseniško poštarico. Tako bodo tudi drugi spoznali, da smo pod kožo vsi krvavi, »beli« ali »črni«. Kako je bilo z volitvijo v trgovsko zbornico pri nas? Nekaj je v enem dopisu povedanega, a ne vse! Glej ga farja! Bal se je, da bi v naši občini zmaga, oziroma, da bo oddanih večina glasovnic za napredne kandidate. Najame torej v agitacijo občinskega slugo Držiča in ga pošilja pobirati okoli glasovnic z lažjo, da bo že on (Držič) oddal gosp. Hribarju. Nekateri so mu šli res na limanice in mu dali glasovnice. Te je seveda oddal **v farovž gosp. Hribarju, detto Gnjezda**. Vidite, dragi farani! Katoliški duhovnik, ki bi moral učiti ljudi, da govore resnico, pošilja jih okoli drugih z lažjo, samo da zmaga. Tu poglejte in videli bode, da gre vera po farjih gor, po farjih dol! Za Držičeve usluge pa tudi župnik skrbi, da mu poplača trud in delo. Marsikateri glažek izpije za to na pošti in v farovžu. Posebno dobro se mu godi, ko prinese v farovž telegram, bodisi ob 6. zvečer ali ob 10. Za župnika Gnjezda ni na Jesenicah na pošti prav nobene uradne ure. Njemu je dovoljen vstop ob vsaki uri. Tako ima torej Držič prijetno življenje kot občinski sluga; ko bi tako ne delal, bil bi že zdavnej iz občinske službe na komando župnikovo. Saj tudi občinskega tajnika, gosp. Vebleta, ki je tu osivel, skuša župnik spraviti ob službo. No, če se mu posreči, potem lahko združi občinski urad s poštnim pod eno streho, sam sprejme župnik imenitno službo občinskega tajnika, pa mu ne bo treba hoditi skoro dan za dnevom »v vas« tako daleč, kakor sedaj. Utopite se župnik Gnjezda v takne sanje in videli bode, kako lepo, nebeško lepo se vam bo godilo v »lejdihi stanu«. Cerkevna opravila pa lahko prepustite prijatelju Heimbringu tudi brez plačila, ker je on drugače dober

človek. Gnjezda! torej le na delo! — Da oživim spomin! Čez dober mesec dni, to je 12. junija t. l., stoji v Koledarju zapisano: »Janez Fak., spozn.« V znanih rokah se nahaja vizitka z napisom: »Bog živi mojega najljubšega pismonoša! J. 12. junija 1909.« Torej kot videti, se bliža zopet za nekega dan veselja. **Četrty farman.**

d **Iz Studenca pri Krškem.** Vera peša! Tako se sliši vsak dan pri nas, posebno sedaj v majniku. **Ljudstvo pogreša šmarčnične pobožnosti. Povsod, v vsaki fari jih obhajajo.** Ali naš politični župnik pa samo po zapovedih živi, pravi, da to ni zapovedano. Samo da je prost kot ptič, ko nima dela nič. Doma nima mira, nikjer, ne po dnevi, ne po noči. Če je kakšno obhajilo ali krst, je že treba iti po župnika v gostilno, ali pa potrpeti, da pride drug dan iz Rake domov. Ni čuda, da mu poberejo doma šunke in klobase, pa še denar iz blagajne. Vsaka stara ženica prosi le še to boga: **Odreši nas zaspan'ga župnika.**

Napreden kmet.

d **Prvi semenj v Banjaloki** se je obnesel za nas dosti zadovoljivo. Živine ni bilo nič manj, ali celo več, kakor na semnjih v Kočevju in se jo je tudi precej prodalo. Le žal, da je bilo tako neugodno vreme, vsled česar so se sejmarji že ob 11. dopoldne razšli in se je tako vrnilo mnogo kupcev iz Ribnice in drugih krajev, ki so bili namenjeni v Banjaloko. Priporočamo se za prihodnji semenj, ki bo **dne 23. julija; visoko c. kr. deželno vlado si pa usojamo prositi, naj blagohotno potrebno ukrene, da se razveljavi z Ogrsko sklenjena pogodba, po koji sme samo živina za klajo čez hrvaško mejo.** S to odredbo smo občutno oškodovani, osobito je za nas hud udarec, ko smo v prometnem oziru, kakor zaplankani, ločeni od vsega sveta.

o Gorenjske novice o

g **Pevno pri Stari Loki.** Zopet so jo pokidali klerikalni možje, na katere je dekan Mrak tako ponosen. V Pevnem je neka »katoličanka« oklofutala moža. Res, lepi možje. Kdo bo pri nas zdaj vero gor držal. Duhovni **zastonj** že ne, jo bodo pa ženske.

g **Iz škofjeloške okolice.** Dovolite mi, gosp. urednik, da v vašem listu opomnim nekoliko naše zaspane možakarje, katerim je izročena skrb za naš okraj. Bilo je pred dvema leti, ko je deželni inženir Geilhofer meril novo cesto, katera bo enkrat peljala iz Škofje Loke na kolodvor. Takrat so klerikalci zagnali velik krik: cesto bomo naredili in »Slovenec« je takrat ponosno pisal, če se še prav spominjamo, da bo ena najlepših cest na Kranjskem gotovo ta, ki bo peljala iz Škofje Loke na kolodvor. Ob straneh bo lepo zasajena z drevjem itd. Pa tudi naš, nekdanj ponosni »Gorenjec«, je ob času klerikalne izvolitve v Škofji Loki pisal, da bo novi občinski odbor napravil

novi cesti, ki je zelo potrebna. No, gospodje, ali ne znate prav nič več držati besede? Zganite se vendar malo, ker čas za delo je tu, da ne bomo primorani misliti, da ste nas le farbali. Torej, poskrbite, da se bomo vozili z avtomobili, kot ste nam obljubovali, saj vam je vendar znano, da se mora to, kar se obljubi, tudi storiti.

g **Iz Poljan nad Škofjo Loko.** Zadnjo nedeljo 12. t. m. je napravil izlet žirovski Sokol k nam v Srednjo vas, katerega zleta se je tukajšnje ljudstvo, posebno mladina veselila. Izlet je bil za naše razmere veskozi časten in na vse strani zadovoljiv. Kmalu po drugi uri so prikorakali vrli Sokoli, sami čvrsti žirovski fantje, njim na čelu župni starosta gospod deželni poslanec Engelbert Gangl iz Idrije, z dobro izvežbano in uniformirano žirovsko godbo, deset mož. Že tedaj zbrano ljudstvo je Sokole najsrčneje sprejelo. Pravo življenje se je pričelo še le proti četrty uri, ko se je pričela telovadba in ko se je zbralo nepričakovano obilo ljudi iz poljanske kakor tudi iz tratarske občine in še od drugod. Po telovadbi, ki se je izvršila v zadovoljnost vseh, in teh ni bilo malo, kar je pričala plačana vstopnina, ter v čast Sokolom, se je pričela prosta zabava s plesom, vmes petjem in v spodbudo navdušeni govori, posebno poslanca Gangla. Veselilo in rajalo se je v pozno noč. Žirovski Sokol je lahko ponosen za ta izlet. Ponosni in zadovoljni smo tudi mi, Poljanci, saj se je vse steklo v največjem redu brez najmanjšega hrupa. Vreme kot nalašč za tako prireditvev. Zastonj so bile prošnje in hinavske molitev prismojenih, opravičljivih tercijsk, ki so ves teden prosile, da bi šel dež, da bi meter visoko od zemlje poskaloval. Pa bog je res pravičen, in gnusiti se mu je moralo tako početje, saj je dal najlepši pomladanski dan, dasi se je prej nekaj dni res pripravljalo za dež. Kakor je oštudna vsakemu človeku taka hinavščina, mora biti tudi Bogu, ki ljubi le odkritosrčnost. In odkrito, brez, brez hinavščine koraka Sokol po začrtanih potih bratstva in ljubezni do bližnjega, a je sovražnik vsake hinavščine in zahrbtnosti, ki jo goje naši nasprotniki — klerikalci. Tadi pridige in rotnja župnika Brajca na Trati ni nič izdalo. Prišli so od ondukaj mladi in stari ter se veselili in zatrjevali, da kaj takega napraviti je zmožen le Sokol. In če tudi tu pri nas ni ugodno za Sokola radi razdaljenosti vasi, a duh sokolski se pa le širi, posebno med mladino, kar je največ vredno. To se je pokazalo tudi v nedeljo.

o Notranjske novice o

n **Vrhnjski Sokol** je priredil v nedeljo 12. t. m. pešzlet iz Vrhnike čez Zaplano in Cesto v Logatec. Logaški Sokol je pohitel svojemu najbližnjemu sosedu naproti čez Žiberše-Laze-Ceste, kjer sta se obe družbi ššli in po enournem odmoru skupno odkorakali v Logatec. Mogočno so odme-

vali glasovi sokolskih rogov do vrha Sv. Treh kraljev in po celi divno lepi okolici Rovt ter oziňanjevali, da se bistro oko Sokolovo naslaja lepega pomladanskega dneva na slovenskih vrhovih rovtarskega pogorja. Številna četa, 40 Sokolov v kroju, je mirno in samozavestno ob pol 7. prikorakala na čelu trobentaškega zbora (osem) vrhniškega Sokola v Logatec, kjer se je hipoma zbrala številna množica občinstva, ki je občudujoč poslušala res izvrstne trobentače, ki se dajo lahko primerjati fanfari. Po dveurnem veselem razpoloženju so se bratje Vrhničani odpeljali domu s zavestjo, da je minul lep dan.

n **Sokol v Borovnici** razvije dne 9. junija novi društveni prapor, spojeno z veselico, javno telovadbo. Natančni vspremljivi sledi. Toliko slav. društvom na znanje, da pri prireditvah veselice vpoštevajo ta dan.

n **Velika binško veselica v Postojnski jami.** Na binško ponedeljek se vrši ob 3. popold. v Postojnski jami velika binško veselica. Po različnih velikanskih dvorinah bode igralo več godb, ki bodo nudile plesateljstvu občinstvu obilo zabave. V jami bode uradovala c. kr. jamska pošta, katere posebnost je, da se pritisne vsem razglednicam, ki se tam oddajo, poseben jamski poštni pečat. Tudi za telesne potrebe jamskih posetnikov bode čim boljše preskrbljeno. Iz Ljubljane, Trsta, Reke, Gorice in Kormina bodo vozili v Postojno posebni vlaki po znatno znižanih cenah. Postojnski bajni podzemeljski svet bode v vsej svoji obsežnosti slavnostno razsvetljen. Veselica se vrši pri vsakem vremenu. Vstopnina je znižana na 2 K za osebo.

Gospodarstvo.

Deželni zbori in živinozdravniki.

(Iz živinozdravniških krogov.)

V prvi seji dež. zbora se je vnela huda debata o poslovanju okrajnih živinozdravnikov. Klerikalni in veleposestniški poslanci so zabavljali in unisono udrihali po živinozdravnikih, češ, da nič ne znajo, da so le policaji, da nastopajo le s paragrafom v roki, ki ga neusmiljeno proti kmetovalcu uporabljajo. Živo popisujejo, kako uradni živinozdravniki ljudstvo šikanirajo, mučijo in mu kodo prizadevajo itd. Poslanec dr. med. (!) Zajec je celo trdil, da je živinozdravnik vzrok, ker je baje na Grmu neka krava poginila! In kaj takega trdi dr. medicine! Res lep zdravnik more to biti in dela gotovo vso čast zdravnikom! Saj njemu ne bo noben pacient umrl, ker menimo, da se bo gotovo vsak dobro premislil iti k tako »kunštnemu dohtarju«! Sramota je pa, da doktor tako obrekuje poštenega in obče priljubljenega živinozdravnika!

Poglejmo stvarno — brez vsake politike — ali so vsega tega zla res krivi uradni živinozdravniki in ali iz svoje inicija-

tive postopajo take kruto kakor so trdili nekateri poslanci in da ljudstvo le šikanirajo. Predno so ti poslanci »ljudske stranke« oblatili živinozdravnike, naj bi raje vzeli v roke novejši državni zakonik o zatiranju živ. kužnih bolezni in videli bi, kaj vse se tu predpisuje, kaj vse mora uradni živinozdravnik ukreniti o nastali kužni bolezni, kako mora postopati, nadzorovati, razkužiti, kontumacirati, poročati itd. Nebroj dela in gorje mu, ako izpusti le eno — vejico iz poročila! Saj se mora uradni živinozdravnik strogo ravnati po zakonu in predpisih c. kr. dež. vlade, čigar uradnik je. Res pa je, da so pri dež. vladi grozno nervozni in so mnemja, da se zakoni vedno premilo izvršujejo.

Uradni živinozdravnik na deželi je velik revež, ker na eni strani ga živinozdravci pri izvrševanju kugotornih naredb črno gledajo in nanj zabavljajo, na drugi strani pa zopet gospodje pri dež. vladi strogo nadzorujejo in pazijo, da se ja do pičice vsi predpisi izvrše in slaba se mu godi, ako ni vse po š! Ne da se tajiti, da se v posameznih slučajih postava o kužnih boleznih pretirava in bi bilo ljudstvu bolj v korist, ko bi dež. vlada milejše postopala. Da se uradni živinozdravniki ne morejo veliko pečati s privatno prakso in drugimi živinorejskimi rečmi je popolno umevno, vsaj komaj zmagujejo uradni posei. Za vsako malo stvarico in ako je le en prašček poginil na rdečiči, je pisanja in poročanja, da je groza! Veliko bi dobili živinozdravniki prostega časa, ko bi se manj pisalo! Pa to je glas upijočega v puščavi! Birokratizem!

Torej g. poslanci, tam pri vladi podrežite, da ne bodo gledali le na suhe š. ker s samimi postavami, odredbami in zakoni tudi ni vselej pomagano ljudstvu! Tudi novi zakonik o živ. kužnih boleznih je pomanjkljiv in vsebuje stvari, ki se v praksi ne morejo izvesti ali vsaj jako težavno in navadno brez uspeha in ki so prava šikana za ljudstvo. Le pogledimo paragraf o izdaji živinskih potnih listov. Zateva se, da predno županstvo izda živ. potni list, dotično živino ogleda od županstva postavljeni oglednik; to so: krojači, čevljarji, kovači, mežnarji itd., torej možje, ki se gotovo veliko razumejo na zdravje živine! Pa kaj se hoče, tako zateva postava! Sedaj mora revež kmet od Poncija do Pilata, morda celo v sosedno vas, da dobi dotičnega »zvedenca«, da mu napravi »ogledni list«, na podlagi katerega šele dobi pri županstvu živ. potni list. Seveda »zvedenec« navadno živine še ne vidi ne, kar je pa na vse zadnje prav vseeno. Tu ima kmet prav, da zabavlja in pravi, da so to same šikane! Le ako bi živinozdravniki pregledovali živino, bi imelo to velik pomen, ker so pa zakonodajalci in razni svetovalci morali vendar vedeti, da po vaseh in občinah navadno ni živinozdravnikov, je ta naredba le nadlega za kmeta. In semnji. Tudi tu so pritožbe. Pa ni čuda, vsaj bi moral znati živinozdravnik coprati, da bi v par urah po predpisih vso na semenj prignano živino — po več sto glav — natančno ogledal in vse potne liste podpisal in potrdil o zdravju živine! Kdo kaj vpraša, ako priženo na semenj 500—1000 glav živine? Naj je mraz, ali naj sneži, ali dežuje, ti živinozdravnik moraš to izvršiti pa basta. Tako zakon! In pri zeleni miži se da vse lepo napisati.

Torej vidite g. poslanci iz častite večine: vseh teh krutosti in šikan, o katerih

se pritožujete v dež. zboru niso vzrok uradni živinozdravniki, temveč zakon in vlada! In kdo je bil referent novega zakona o kužnih boleznih? Vaš somišljenik, državni poslanec g. Povše! Tega gospoda vzemite na »piko« in si ga malo privoščite, zakaj pa je referiral o takem zakonu, ki dela vam in vašim volilcem toliko gorja in šikan! Ta gospod vam mora pomagati, saj še sedaj sedi v živinozdravniškem svetu na Dunaju! Gospod poslanec Hladnik, ki pravite, da so bili vaši kmetje po nedolžnem kaznovani vsled nekorektnega postopanja ondotnega okr. živinozdravnika, ki je splošno priljubljen, vesten in spoštovan daleč naokrog — pa kar k vašemu drž. poslancu g. Povšetu in ni hudič, da bi vam ta gospod kmetov ne oprostil, posebno še ker so bili — po vaši trditvi in duhovnik se nikoli ne zlaže, popolnoma nedolžni.

O pomanjkanju dež. živinozdravnikov in načinu kako pomagati temu nedostatku, govoril je že Ribnikar. Dostaviti bi le imeli, da dokler ne bo dež. odbor službene razmere dež. živinozdravnikov uredil, da bodo stalno s pokojnino po vzgledu državnih živinozdravnikov nastavljeni, ni misliti, da se bo dobilo dovolj živinozdravnikov! Vsak uradnik gleda, da pride do stalne službe, pri dež. odboru pa lahko služi živinozdravnik do sodnega dne, imel bo vedno isto plačo in za pokojnino — jamo!

Ako so gospodje »ljudske stranke« res vneti za napredek in tožijo, da ni živinozdravnikov, kako pa to, da v vseh 6 letih, odkar imajo vso dež. upravo v rokah, niso v tem oziru nič in prav nič storili! To, da so dali nekaj podpore slušateljem živinozdravniške visoke šole je vse, kar so storili. Druge dežele so že zdavnej vredile službe dež. živinozdravnikov in bilo bi tudi že na času, da se na Kranjskem to vprašanje povoljno reši! S samim zabavljanjem, pretiravanjem in lažmi se nič ne opravi!

Pomilovanja vredno pa je, da se v dež. zbornici nekateri klerikalni poslanci tako daleč spozabijo, da ugledne in obče priljubljene okr. živinozdravnike (Krško, Novo mesto) na tak grd način blatijo in o njih trosijo laži, ki bi se jih vsaki hribovc sramoval. In en tak poslanec (Hladnik) je celo duhovnik!!

No, lep fajmošter mora to biti in uboge ovce, ki jih ta garjevi pastir pase! Pozor g. okrajni živinozdravnik! § 40. v roke!

Tehnika

Novo mesto pri Dunaju.

(Načrt za ustanovitev prvega veleobrtnega mesta na okrožju Dunaja.)

Sestopila se je bančna skupina, ki ima na razpolago 10 do 12 milijonov temeljne glavnice ter namerava kupiti v neposredni bližini železniškega nakladišča Leopoldov na progi Gänserndorf-Dunaj ležeča zemljišča. Tu hoče, sočasno primerno razdelivši in uredivši tirnice okrog Leopoldovega nakladišča, ustanoviti na skrajni okrožni črti Dunaja moderno, veleobrtno mesto s potrebnimi delavskimi stanovanji.

S tem velikanskim podjetjem je v zvezi železniško ministrstvo, ki to namero moralno podpira z vsem svojim vplivom. Za se si izgovarja od bančne skupine odstopitev zemljišča, kar ga bo treba za razširjenje manipulančnega prostora v Leopoldovem nakladišču. To se seveda razširi v znatno postajo s široko mrežo veleobrtih, vlačnih in zvrstilnih tirov, ki pojdejo od glavnega tira v razne veleobrtne zavode, kateri imajo v prihodnosti nastati. Razven tega zahteva državna železniška uprava delež od čistega dobička podjetja.

Če se ta načrt uresniči, zasluži radi svojih posledic v **gospodarskem in zdravstvenem oziru nenavadno pozornost**. Naravnost sili, da bi se premišljalo, če niso isti pogoji dani tudi **po drugih mestih**, kjer je veleobrtno znatno zastopano in neprestano narašča. To velja tudi za Ljubljano, kjer so kolodvorske razmere naravnost malomestne, naravnost smešne. Ni mogoče že dočakati končne ureditve tega nevzdržljivega nereda, čegar odstranitev zahteva interesirano trgovstvo in veleobrtništvo že cela leta, čeprav je bilo načrtov in proučavajočih komisij že čez glavo.

Koliko radodarnostna in toliko bolj naklonjena **na račun cele države je bila državna uprava napram Dunaju**, o čemur pričajo drage stavbe okrožne železnice na Dunaju, za katero deficit do danes in za vedno teže državne finance, — in stavba ogromne zvrstilne postaje v Strasshofu pred vrati Dunaja, ki je tudi požrla brezštevne milijone.

Najnovejši dunajski načrt namerava, da bi se z osredotočenjem veleobrtnega življenja na primeroma omejenem mestu pospešil privoz surovin in odvoz gotovih izdelkov, poenostavila železniška manipulacija in vožnja ter pocenili za železnico in veleobrtno režijski stroški. Ti nastajajo vsled privažanja od daleč, posebno za prevoz oglja z dunajskih postaj v oddaljene dele mesta, in za odvažanje gotovih izdelkov iz tovarnen nazaj na postajo.

Temu odpomore gosta mreža veleobrtih in vlečnih tirov, ki pojdejo z matičnega tira na bodoči postaji Leopoldov. Ti bodo držali do posameznih tovarnen, ki bodo v bodoče stale okrog Leopoldovega po praktičnem načrtu, ki bo že v naprej za tovarniške stavbe natančno določen.

Gospodarsko važnih posledic takega podjetja ni mogoče niti naznačiti. To kraljevno osredotočje veleobrti osredotoči in poceni tudi obratno silo. Namesto posameznih pogonov s parno silo, razvijano v parnem kotlu vsakega posameznega veleobrtnega zavoda, se razvije tekom časa dobava pogona **iz elektriške centrale**. V enakem razmerju bodo izginili tudi tovarniški dimniki in iz njih se dvigajoči dim, kar povzroči higijensko važne spremembe. Nenavaden vpliv na premogovni trg povzroči osredotočno proizvodnjo gonilne sile, ker ji bo seve sledilo racionalnejše

gospodarstvo z njo. Zapravljanje premoaga, **čegar znaten del uhaja neporabljen skozi dimnik**, se omeji na neobhodno potrebno mero. Dosedaj z dolgimi navodi izgubljena elektriška sila bo boljše porabna. To vse pripomore, da se bodo proizvodjalni stroški **nenavadno znižali, vsled česar pride zopet zavodi večjo tekmovalnost**.

Z uresničenjem tega načrta se znatno pospeši tudi **higijensko vprašanje ter razvozlanje stanovanjskega vprašanja** posebno glede prizadetega delavstva. Temu ne bo več treba vstajati že jutraj zgodaj, komaj se začne delati dan, da more pravočasno priti na delo iz oddaljenih predmestij ali celo daljnjih zunanjih občin. **Tovarniški dim in škodljivi izhlapki izginejo iz okrožja velemesta**.

Kaj bi se ne dalo tudi v Ljubljani misliti na kaj podobnega in določiti regulacijski načrt tako, da bi se vse tovarne osredotočilo kje ob Dunajski cesti ali pa na osušnem Barju?

Razno

Turška božja pot Meka nevarnost za Evropo.

Po evropskem časopisju se razpravlja o veliki nevarnosti, da bi se zopet ne zavlekla v naše dežele kolera iz Arabije od turških božjepotnikov, ki obiskujejo vsako leto svoj mohamedanski Rim, Meko.

Vsako leto gre tja na božjo pot **400.000 romarjev** iz cele Arabije in prednje Azije, s Turškega, iz Perzije, Egipta, Tunisa, Alžirja, Maroka in Tripolisa v severni Afriki, s Kitajskega in iz Indije. Nekateri potujejo v karavanah, drugi po morju. Glavni toki teh romarjev »turške« vere gredo čez Kairo, Sirijo, Jemen in Mesopotanijo.

Ti ljudje potujejo po tamošnji grozni vročini **gologlavi**, tako da jih pomrje vsako leto do **2500 za solnčarico**. Na gori Arafat žrtvujejo mohamedanci preroku na čast živali. Bogatini žrtvujejo **po cele črede**, ali pa vsaj po **8—12 velblodov**, reveži pa koštrune in perutnino. Od tega velikanskega klanja, **kjer se ničesar ne počedi stran**, se širi na vse strani peklenski smrad in tu nastaja največja nevarnost za kolero.

Na potu k Mohamedovemu grobu v Medini se drenja na tisoče in tisoče ljudi. **Redno vsak dan umrje po 100 romarjev**. Po statistiki same turške vlade je umrlo leta 1890. **30.000 ljudi za kolero**, **68.000 romarjev pa za solnčarico in drugimi boleznimi**.

z Nesrečna pijača. Kako propade človek vsled škodljivih učinkov na duhu in telesu, kaže tale slučaj: 39letni bivši tla-kar, Viljem Jahnke v Berlinu, je postal nezmožen za delo radi bolezni, ki si jo je

pridobil z nezmernim pitjem. Renta za nezmožnost v znesku 20 mark in ubožniška podpora v znesku 30 mark mu kak mesec nista zadostovali niti za zadoščenje nesrečne pijanske strasti, kateri se je prepuščal tudi po bolezni. Zato je morala 9 glav broječo družino zdrževati žena s tem, da je bila za hišnico in postrežnico. Vkljub temu jo je vsled pijače že nenormalni Jahnke sovražil, to pa za to, ker ga je skušala odvrčati od pijančevanja in mu često odrekla svoje prispevke za to. Zdravstvena veda uči, da deluje alkohol na možgane tako, da trpi pijanec na fiksnih idejah, to je, kaka misel ga popolnoma obvlada. Tudi pri Jahnkeju se je tako zgodilo: prišla se ga je fiksna ideja, kako se maščevati nad svojo ženo. Naredil je takole: Sit življenja, si je pomagal s samomorom, zastrupil se je. In ko je že popil strup, je nekemu svajemu znancu napisal pismo, da ga je zastrupila žena. Na temelju tega pisma je prišla v preiskavo radi zastrupljenja njegova žena. Na srečo so pa videle hčere in njih prijateljice, kako si je oče v odsotnosti soproge sam vsipal v čaj nekaj bel prah, in slišale, kako je grozil, da se zastrupi, in da ji še potem tako zagode, da se ga bo dolgo spominjala. Po dokazanju teh dejstev so izpustili vdovo iz zapor nazaj k njenim 7 otrokom. To vse je povzročila pijača.

* **S 107. leti imenovan za asesorja**. Najstarejši živeči Danec, bivši tesač vojne ladjedelnice v Kodanju, z imenom Pedersao, je bil te dni povodom svojega 107. rojstnega dne imenovan za »asesorja«. Na Danskem imenujejo s tem imenom nekatere manipulacijske uradnike. Ta mesta dobivajo navadno odsluženi podčastniki, nekateri pa dobe samo naslov »asesorja«. Ker Pedersao ni bil podčastnik, tedaj tedaj pravzaprav ni imel pravice do tega naslova. Ker si ga je pa že leta in leta želel, mu ga je kralj končno podelil. Razen tega je poslal k njemu dvornega uradnika, ki mu je v njegovem imenu čestital k njegovemu rojstnemu dnevu ter mu prinesel kraljevo darilo. Pred sedmimi leti pa, ko je bil Pedersao star 100 let, ga je kralj sam osebno obiskal. Novi »gospod asesor« je pri svojih 107 letih še zdrav in čil.

* **Originalen pogreb**. Milijonar Nicolson v St. Franciscu se je te dni oglašil na mestnem uradu in rekel: Prosim za nakazilo za pogreb. — Uradnik: Kdo pa je umrl? — Nicolson: Jaz — a to se pravi, ne ves, ampak samo en del mojega telesa. Odrezali so mi nogo in to nogo hočem dati pokopati. — Po dolgem ugibanju je mestni urad prišel do spoznanja, da ima človek tudi za posamezne dele svojega telesa pravico, jih pokopati z istimi obredi, kakor celo truplo. Nicolson je dobil dovolilo in je svoji nogi priredil primeren pogreb. Šel je prvi za krsto, v kateri je ležala njegova noga, in na grobu je imel ganljiv govor. Zahvalil se je svoji nogi z lepimi besedami, da mu je toliko let zvesto in udano

služila in mu vrlo pomagala v vseh slučajih življenja ter ji končno zaklical: Na skrajšjo svidenje!

* Česa ženske ne morejo. Neka angleška sufregeta je v svojem navdušenem govoru trdila, da vse, kar so doslej moški storili, zmorejo tudi ženske. »Ni res,« se je oglasil nasprotnik. »Je nekaj, kar zmorejo moški, a ženske ne, ker nimajo potrebnega poguma.« »In kaj je to?« vpraša začudeno govornica. »Pokazati se javno v družbi s plešo.« In govornica je utihnila.

LISTEK.

E. A. Poe:

V ječi svete inkvizicije.

(Dalje.)

Do sedaj še nisem odprl oči. Čutil sem, da ležim vznak, ne zvezan. Stegnem roko, in ta mi omahne na nekaj vlažnega in trdega. Nekaj minut sem vzdržal ta svoj položaj in se skušal domisliti, kje in kaj neki da sedaj sem. Nisem se upal pogledati, čeprav sem zelo hrepenel po tem. Bal sem se prvega pogleda na to, kar bi utegnili biti okoli mene. Ne za to, da bi se bil bal gledati grozne stvari, temveč bilo me je strah misli, da sploh ničesar ne zagledam. Končno se mi polasti srca divja obupnost — in hitro odprem oči.

Potrjene so bile moje najhujše misli. Obdajala me je tema večne noči. Lovil sem sapo. Zdelo se mi je, kot da bi me bila težila in dušila trda tema. Zrak je bil neznožno zaduhel. Ležal sem doslej mirno in skušal obdržati svoj razum v delu. Spominim se na celo sodno zaslišavanje, skušaje na temelju tega uganiti svoj resnični položaj. Obsodba je bila izrečena in zdelo se mi je, da je od tedaj moralo preteči precej časa. Niti za hip mi ni prišlo na misel, da bi bil res mrtev. Ker naj se pripoveduje o takšnem domnevanju, kar se hoče, vendar ga ne moremo združiti s stanjem, v katerem se zavedamo resničnega svojega bivanja.

Ampak kje — in v kakšnem stanju sem bil? Vedel sem, da usmrčujejo obsojence navadno pri posebnem auto-da-fé, a eno se je vršilo ravno tisto noč po onem dnevu, ko sem bil jaz zasliševan. Ali so me morebiti zato vrgli zopet v mojo ječo, da počakam do prihodnjega usmrčanja, ki se je imelo vršiti čez nekaj mesecev? To je bilo takoj videti, da ni bilo mogoče. Ker žrtev so hoteli imeti izročeno takoj. Razen tega je imela moja prejšnja ječa, kot celice vseh obsojencev v Toledu, kamniten tlak in popolnoma brez svetlobe tudi ni bila.

Kar mi požene grozovita misel vso kri v hitrem toku nazaj k srcu, da za kratek čas zopet omedlim. Ko se zopet za-

vem, poskočim hitro na noge, a vsaka žilica v telesu mi je krčevito trepetala. Burno sem stegnil roke nad se in okrog sebe v vseh smereh. Ničesar nisem dosegel, vendar me je bilo groza napraviti korak z mesta, da bi ne prišel k steni — svojega groba. Iz vseh kožnih luknjic mi je tekel pot in mi kmalu stal v mrzlih, velikih kapljah po čelu. Nazadnje mi postane ta grozni boj z negotovostjo neznosen. Opogumim se naprej — previdno, z razprostim rokami. Pri tem so mi oči skoraj izstopile iz jamic, da bi bile vjele vsaj majčken žarek svetlobe. Napravim par korakov; povsod tema in praznota. Začnem lažje dihati. Bilo je jasno, da ni moja usoda vsaj najgrozovitejša izmed vseh.

Sedaj, ko sem stopal previdno naprej, se mi napolni spomin s tisočeriimi negotovimi pripovedimi o grozotah mesta Toleda. O njegovih ječah so se pravile čudovite stvari — stvari, katere sem smatral vedno za bajke, — ampak tako čudne in strahovite, da jih ni bilo niti mogoče ponoviti drugače, kot šepetaje. Ali so me zato pustili živeti, da bi v tem podzemeljskem svetu popolne teme mogoče od lakote poginil? Ali kakšna usoda neki, mogoče še strašnejša, me je čakala? O tem nisem dvomil, da ima biti na koncu vsega smrt, in sicer smrt, združena z večjo, kot navadno krutostjo. Saj sem že predobro spoznal značaj svojih sodnikov. Samo njen način in čas — to je bilo vse, s čemur se je pečal moj duh in o čemur je bil še na nejasnem.

Nazadnje zadenejo moje raztegnjene roke na nekakšno trdno zapreko. Bila je stena zidu, narejenega kot se je zdelo, iz kamna — nenavadno gladka, vlažna in mrzla. Sledil sem ji in korakal ob nji z vso previdno nezaupnostjo, katero je zbudila v meni nekakšna davna povest. Toda ta hoja mi nikakor ni podala sredstva, da bi bil spoznal velikost svoje ječe. Na ta način sem lahko šel okrog in krog po ječi in prišel zopet nazaj, odkoder sem odšel, ne da bi bil to opazil. Tako popolnoma enoličen se mi je zdel ta zid. Začnem iskati nož, katerega sem imel v žepu, ko sem odhajal v sodno dvorano. Toda noža nisem imel več; namesto svoje prejšnje obleke sem bil oblečen v priprosto, grobo odejo. Nameraval sem zasaditi klino v kakšno malo špranjico v zidu, da bi tako določil kraj, odkoder sem šel. To očitvidno ni bilo preveč težko, ampak v moji zmedenosti se mi je zdelo ta težava nepremagljiva.

Odtrgam kos robu svojega oblačila in položim en del ob zidu, drugega pa navpično na zid. Tipaje gredoč po ječi naokrog, sem moral vsekako priti zopet nazaj do te cunje, kadar ječo enkrat obidem. Vsaj sodil sem tako. Pri tem pa nisem pomislil velikosti ječe ali na svojo slabost. Tla so bila vlažna, nenadoma se pa izpodtaknem in padem. Neizrečena slabost me prisili, da obležim, in kmalu me tako, kot sem ležal, premaga spanec.

Ko se vzbudim in stegnem roko, najdem poleg sebe hleb kruha in vrč vode. Bil sem preslab, da bi bil o stvari kaj premišljal. Slastno sem jedel in pil. Kmalu nato začnem nadaljevati svojo pot po ječi naokrog, dokler nisem nazadnje, čeprav z veliko muko, prišel zopet nazaj k onemu koščku blaga, ki sem ga položil k zidu. Do tega trenutka, ko sem omahnil, sem naštel 52 korakov, od tod naprej pa 48, predno sem prišel nazaj na prvotno mesto. To je bilo skupaj sto korakov. Računši po dva koraka na komolec, sem si mislil, da ima ječa 50 komolcev naokrog. Ampak opazil sem, da ima prostor mnogo kotov, tako, da nisem mogel dobiti nikakega pojma, kakšne oblike da je moja klet — ker, da je to klet, sem si moral misliti.

Moje preiskovanje je bilo pravzaprav brezpomembno — vsaj upanja nisem imel prav nikakega; ampak samo radovednost me je gnala, da sem nadaljeval to preiskovanje. Pustim zid in sklenem, da preidem ječo povprek. Od začetka sem stopal skrajno previdno, ker čeprav so bila tla na prvi pogled trdna, so se mi vendar zdela sumljiva, ker so bila tako polzka.

Toda končno se ojunam, da stopim trdno — skušaje, da bi prešel prostor povprečno v kolikor mogoče ravni črti. Tako naredim 10 ali 12 korakov, ko se mi zaplete odtrgan kos oblačila med noge. Stopim nanj — in telebnem na obraz po tleh.

Zmeden od padca nisem zapazil takoj presenetljive okoliščine, ki pa obrne nase po preteku par sekund, ko še nisem niti vstal, moja pozornost. In sicer to-le: moja brada se je dotikala tlaka, usta in ves gornji del glave se ni dotikal ničesar, čeprav se mi je zdelo, da je še nižje. Ob enem se mi zazdi, da je moje čelo v nekaki gosti pari, a v nos mi udari smrad kot po segnitih gobah. Stegnem roko predse, in spreleti me zona. Spoznal sem, da sem padel ravno na rob okrogle jame, o katere obsežnosti se prve trenutke seve nisem mogel prepričati. Potipljem na okrog po zidu ravno pod robom, in posreči se mi izpuliti majhen kamenček, katerega vržem v globočino. Nekaj sekund poslušam, kako odletuje od sten propada, ko je letel doli. Nazadnje je bilo slišati teman pljus v vodi in glasen odmev. Tisti hip zaslišim zvok, kot da bi se bila nad menoj hitro odprla in zopet naglo zaprla nekakšna vrata. Obenem se zablistne naglo v temi žarek svetlobe ter ravno tako naglo izgine.

Jasno sem videl nevarnost, ki mi je bila pripravljena, in sam sebi sem čestital, da sem bil tako srečen in pravočasno padel, kar me je obvarovalo nesreče. Samo še en korak naprej tedaj, predno sem padel, in bilo bi me konec. Smrt, kateri sem ravno ušel, je bila ravno takšne vrste, ki sem jo smatral za bajko in opravljanje, ko sem poslušal pogovore o inkviziciji. Njene žrtve je imela doleteti smrt, združena z najstrahovitejšimi telesnimi ali duševnimi mukami. Te so določili meni.

Razširjajte od hiše do
hiše „Slovenski Dom“.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Dvignjene v soboto, dne 11. maja 1912.

Gradec: 63, 78, 17, 89, 36.

Dunaj: 72, 68, 67, 24, 20.

Dvignjene v sredo, dne 15. maja 1912.

Brno: 48, 59, 69, 22, 56.

Tovarna kemičnih izdelkov Golob & Ko. Ljubljana - Vič

priporoča sledeče predmete:

Ilirija kremo za usnje, Ciril in
Metodovo čistilo za kovine, Ci-
ril in Metodovo mast za usnje,
Ilirija parketno voščilo, kolomaz,
strojno olje i. t. d.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna. Zahtevajte
izborne domače predmete odločno povsod!

Kri! in dober zajutrak dosežejo odrasli in otroci,
bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite
Moč! v gospodinjstvu na kavi, sladkorju
in mleku, ako pijete **SLADIN**,
Zdravje! to je dr. pl. Trnkóczyja
SLADNI ČAJ.

En zavoj velja 50 vin. Dobiva se povsod.
Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po
povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy
v Ljubljani zraven rotovža.

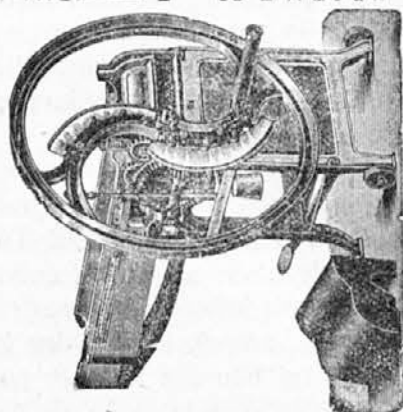
10 zapovedi
za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake
posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek
zastonj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno
Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

Trgovina z železnino in
poljedelskimi stroji.

Fr. Štupica v Ljubljani

37

svojo veliko zalogo poljedelskih strojev
najboljše sestave kakor:
Deering - kosilnice, obračalnice,
grablje, benzin motorje za polje-
delstvo in malo obrt, plug, brane,
slamorenice, čistilnice, preseje za
mrvu, grozdje in sadje po znano
najnižjih cenah.

Velika zaloga raznovrstne železnine, orodja itd. cementa, traverz,
šin in vseh v železnino spadajočih predmetov.
Ceniki na zahtevo brezplačno!

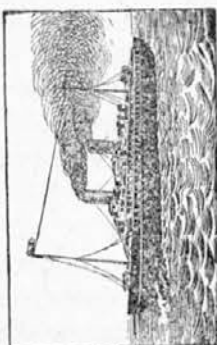
SAMO 6 DNI! z brzoparniki Francoske dru-
žbe. Edina najkrajša vožnja čez

HAVRE NEW-YORK

Veljavni vozni listek za vse
razrede franc. linije dobiš le pri

ED. ŠMARD

oblastveno potrjena pisarna
Ljubljana, Dunajska cesta 18
nasproti gostilne „pri Figovu“.
Vozni listek za Ameriko in
nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja vozni listkov
po vseh železnicah, prirejanje zabavnih vlakov.
Vsa pojasnila letotam radovoljno in brezplačno.

Tržne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste	1	80	2	—
1 „ „ „ II. „	1	60	1	80
1 „ „ „ III. „	1	50	1	70
1 „ telečjega mesa	1	60	2	—
1 „ prašičjega mesa (svežega)	1	68	2	20
1 „ „ „ (prekajenega)	1	90	2	20
1 „ koštrunovega mesa	1	50	1	60
1 „ jagnjetovega mesa	1	70	1	80
1 „ kozličjega mesa	2	10	2	20
1 kg masla	2	56	2	60
1 „ masla surovega	2	40	2	50
1 „ masti prašičje	2	12	2	16
1 „ slanice (špeha) sveže	1	72	1	92
1 „ slanice prekajene	1	90	2	—
1 „ sala	1	80	1	92
1 „ surov. margarinkega masla	—	—	0	—
1 „ kuhan. margarinkega masla	2	10	2	20
1 jajce	—	6	—	7
1 l mleka	—	20	—	22
1 „ „ posnetega	—	08	—	10
1 „ smetane sladke	—	—	—	—
1 „ „ kisle	—	80	—	90
1 kg medu	1	20	1	40
1 „ čajnega surovega masla	3	40	3	60
1 piščanec	1	20	1	40
1 golob	—	54	—	60
1 raca	2	30	2	50
1 gos	6	—	6	50
1 kapun	0	—	0	00
1 puran	0	—	0	00
100 kg pšenične moke št 0	36	30	—	—
100 „ „ „ „ 1	36	10	—	—
100 „ „ „ „ 2	35	80	—	—
100 „ „ „ „ 3	35	30	—	—
100 „ „ „ „ 4	34	40	—	—
100 „ „ „ „ 5	33	60	—	—
100 „ „ „ „ 6	33	—	—	—
100 „ „ „ „ 7	30	—	—	—
100 „ „ „ „ 8	20	50	—	—
100 „ koruzne moke	26	50	—	—
100 „ ajdove moke I.	48	—	—	—
100 „ ajdove moke II.	45	—	—	—
100 „ ržene moke	34	—	—	—
1 l fižola	—	28	—	40
1 „ graha	—	38	—	44
1 „ leče	—	32	—	36
1 „ kaše	—	24	—	26
1 „ ričeta	—	20	—	22
100 kg pšenice	24	—	—	—
100 „ rži	20	50	—	—
100 „ ječmena	20	—	—	—
100 „ ovsa	22	—	—	—
100 „ ajde	22	50	—	—
100 „ prosa belega	19	—	—	—
100 „ „ navadnega	—	—	—	—
100 „ koruze	21	50	—	—
100 „ činkvantine	22	—	—	—
100 „ krompirja	10	—	10	50

Lesni trg

Cena trdemu lesu 9-50 do 10-—K.
Cena mehkeemu les 8 do 8-50 K.

Trg za seno slamo, in s'eljo.

Na trgu je bilo

voz sena	5	80	6	00
„ slame	5	—	5	50
„ stelje	2	—	2	20
„ detelja	6	—	6	50

Priporočamo našim

gospodinjam iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

Kolinsko cikorijo

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2., lastna hiša.

Obreštuje vloge na knjižice s 4 1/2 %, v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 800.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za vsaj tuji denar. Promet na leto čez 1000 milijonov kron. Preskrbuje vse denarne zadeve najkulantnejše.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.